

ВЕНЕСУЕЛА В СИСТЕМІ ГЕОПОЛІТИЧНИХ ВІДНОСИН В ПІВДЕННІЙ АМЕРИЦІ НА ПОЧАТКУ ХХІ ст.

У статті розглядається зовнішньополітичний курсу Венесуели, який найповніше проявляється в латиноамериканському регіоні, і виводить країну на новий, більш функціональний рівень міждержавних відносин, закріплюючи за нею лідируючі позиції, з використанням енергетичного фактору.

Сьогодні Венесуела «захлинається» у економічній кризі, у зв'язку зі світовим падінням цін на нафту. Ситуація є дуже нестабільною та напруженою, як в країні, так і в регіоні. Тому основною метою виступає визначення місця і ролі Венесуели в системі регіональних геополітичних відносин, стан і перспективи розвитку.

У цілому проаналізовано та висвітлено участь і здобутки Венесуели у регіональних інтеграційних об'єднаннях таких, як: Співдружність держав Латинської Америки та Карибського басейну (СЕЛАК), Союз Південноамериканських Націй (УНАСУР), Боліваріанський альянс для народів нашої Америки (АЛБА), Петрокарібе та багато інших. За допомогою яких Венесуела має змогу утримувати свої лідируючі позиції в країнах Латинської Америки та Карибського басейну і використовувати нафту як інструмент впливу, незважаючи на тимчасові труднощі.

Ключові слова: регіональна інтеграційна політика Венесуели; геополітичний лідер; АЛБА; Петрокарібе; ОПЕК; латиноамериканський регіон; енергетичний фактор; політична криза.

Постановка проблеми. Венесуела є однією з найбільш розвинених держав латиноамериканського регіону, і однією з тих, хто встановлює вектор розвитку для інших держав Південної Америки і Карибського басейну. Активне включення Венесуели до системи регіональних відносин розпочалося зі зміною політичної еліти. Головну роль в становленні і здійсненні зовнішньої політики в регіоні було відведено Уго Чавесу, який обрав революційний шлях розвитку, ідеологічним наповненням якого є ідеї Сімона Болівара (духовно-ідеологічного лідера), які вилилися у політичний курс під назвою «соціалізм ХХІ століття».

На сьогоднішній день Венесуела страждає від глибокої соціальної кризи та краху економіки, також залишаються невирішеними питання корупції, відтоку з країни кваліфікованих спеціалістів, відтік капіталу, дефіцит продовольчих товарів, перебіг електроносіїв та інше. Боліваріанська Республіка втрачає свої лідируючі позиції в регіоні і не в змозі гарантувати стабільність для інших держав, тим самим, послаблюючи власні позиції, дає змогу посилити їх іншим державам, можливо навіть і поза континентом.

Будучи важливим геостратегічним центром на політичній карті світу, Венесуела через своє географічне розташування і великий ресурсний потенціал стає легкою здобиччю для більш потужних світових геополітичних акторів. Звідси впливає небезпека і для держав-співучасниць, які теж є вразливими до зовні-

шніх впливів. В таких країнах можливо, легше зіграти на невдоволенні населення для зміни владної верхівки.

Тобто високий рівень економічної стабільності країни-гаранта, якою виступає Венесуела для країн латиноамериканського регіону, служить таким собі щитом для регіону, що має життєво важливе значення на геополітичній арені.

Аналіз досліджень і публікацій. Тематиці сучасної зовнішньої політики Венесуели присвячено чимало публікацій, зокрема ґрунтовний теоретичний аналіз можна знайти в українській історіографії, який викладено в дослідженнях Т. Богданової [1].

До геополітичних досліджень Венесуели варто звернути увагу на праці: Е. Дабагяна [2; 3; 4], в яких здійснюється аналіз векторів політичного розвитку Венесуели і визначається її місце і роль в геополітичному просторі.

Значний інтерес становлять праці Ю. Лезгінцева [8], який крім політичної складової займаються висвітленням ще й енергетичної позиції Венесуели як інструменту впливу та гегемонії в Південній Америці.

Перебіг сучасних подій можна відслідкувати за даними міжнародних сайтів новин: «Venezuelanalysis», «Caracas Chronicles», «El Universal» та ін.

Дана проблематика освітується достатньою кількістю вчених сучасності, але тема потребує поглибленого вивчення на сьогоднішній момент, так як ситуація у Венесуелі і загалом в регіоні є досить нестабіль-

ною, тож аналіз подій варто проводити досить часто, щоб виявити певні закономірності і спрогнозувати вирішення проблем, що стабілізує ситуацію в регіоні.

Метою даної статті виступає визначення основних напрямків зовнішньополітичної діяльності Венесуели та характеристика розвитку відносин даної країни із провідними державами ЛАКБ на початку XXI століття.

В даній роботі варто визначити головні досягнення Уго Чавеса у інтеграційній політиці латиноамериканського регіону, визначити, яким є політичне та економічне становище Венесуели за президентства Ніколаса Мадуро, дослідити реакцію країн латиноамериканського регіону на сучасну кризу у Венесуелі.

Виклад основного матеріалу. Найбільших успіхів у зовнішній політиці Уго Чавес досягнув саме в регіональному вимірі. А саме, під його началом було створено масу інтеграційних ініціатив, що були направлені проти американського проекту Зони вільної торгівлі Америк (АЛКА), Північноамериканського об'єднання вільної торгівлі (НАФТА) та інших об'єднань, які ставили собі за мету володіння і контроль над ресурсним потенціалом країн і закріплення власних лідируючих позицій на світовому геополітичному просторі.

Уго Чавесу належала ініціатива у створенні Співдружності держав Латинської Америки та Карибського басейну (СЕЛАК) в Каракасі у 2011 році. Відмінною рисою цього об'єднання був той факт, що вперше в Латинокарибське об'єднання такого масштабу не увійшли США та Канада [7]. Країни регіону почали самостійно вирішувати свої проблеми, без участі і тиску своїх могутніх північних сусідів. Виклик, який був кинутий геополітичному акторові, відкрив нові шляхи розвитку на світовому просторі для країн, які раніше були «заднім двором» США.

Важко не погодитись з Фіделем Кастро, який назвав створення і діяльність СЕЛАК в регіоні однією із найважливіших подій XXI століття [7].

Також венесуельський президент став одним із фундаторів Союзу Південноамериканських Націй (УНАСУР), який об'єднав всі 12 держав південноамериканського континенту.

Започаткування програми Петрокарибе, яка була утворена в 2005 році за ініціативою Куби і Венесуели на базі венесуельської нафтової корпорації «Петролеос де Венесуела С.А.», основною ціллю мало поставку нафтопродуктів на умовах платіжних преференцій в країні Центральної Америки та Карибського басейну.

Взагалі, проводячи зовнішню політику, Уго Чавес завжди критикував глобалізм, імперіалізм, «агресивні режими» Західної півкулі, постійно конфліктував із США, ініціював створення «вісі добра» (на противагу американській «вісі зла») у складі Венесуели, Куби, Болівії [4]. Співробітництво вищезгаданих країн вилось у об'єднання АЛБА (Боліваріанський альянс для народів нашої Америки) – одне з найбільш прогресивних інтеграційних об'єднань Латинокарибської Америки, число повноправних учасників якого за минуле десятиліття зросло з двох до одинадцяти.

Станом на 2015 рік до АЛБА входять: Венесуела, Болівія, Куба, Еквадор, Нікарагуа, Домініка, Антигуа і Барбуда, Сент-Вінсент і Гренадіни, Сент-Люсія, Гренада і Сент-Кітс і Невіс [13].

Основоположним принципом, який забезпечує функціонування АЛБА є глибока солідарність між народами Латинської Америки і Карибського басейну.

Ідея створення АЛБА була висунута У. Чавесом у 2001 році. Початок її здійснення було покладено в грудні 2004 року підписанням першої угоди між Венесуелою і Кубою. Проект АЛБА передбачає комплексний характер інтеграції, який зачіпає всі сфери суспільних відносин: політичну, економічну, соціальну, культурну, які виступають як єдине ціле [6]. Цей значний фактор дозволяє розцінювати даний проект не як черговий, а як принципово новий.

Розглядаючи ідеологічні основи АЛБА в рамках концепції «соціалізм XXI століття» виокремлюють два основних принципи:

– принцип «кооперативних переваг», який передбачає усунення нерівності в розвитку і впровадження нееквівалентного обміну між багатими і бідними країнами за допомогою застосування різного роду компенсаційних механізмів на противагу принципу «порівняльних переваг», який припускає отримання високого і швидкого прибутку [8].

– принцип солідарної відповідальності за енергетичну безпеку країн, які входять до об'єднання, що реалізується в полегшеній закупівлі енергоресурсів для країн, що розвиваються [5].

Зусилля політичної верхівки направлені на зміцнення даної концепції, яка дозволяє Венесуелі, таким чином, закріплювати свої позиції у регіоні. АЛБА позиціонується, як ідеологічна альтернатива Американській зоні вільної торгівлі, що цілковито відповідає зовнішньополітичним ідеологічним настановам Венесуели.

Інші країни континенту з побоюванням відносились до такого роду проекту, вважаючи, що по-перше: він тримається на високих нафтових доходах, які можуть закінчитись, в результаті чого, сама Венесуела і країни-співучасниці постраждають, а по-друге: він має ідеологічне підґрунтя, що має за ціль прив'язати країни континенту до Венесуели, завдяки побудові «соціалізму XXI століття», який був неприйнятний для інших [2].

Варто зазначити, що побоювання країн латиноамериканського регіону щодо хиткості нафтовидобувної промисловості були не марними. У зв'язку зі світовим падінням цін на «чорне золото» Венесуела, бюджет якої в основному наповнюється за рахунок експорту нафтосировини, значно зменшився. У 2015-2016 роках зазнала краху економіка, у зв'язку з чим ВВП зменшилось на 3,3 % (за даними Bloomberg) [12].

Станом на жовтень 2016 року ВВП на душу населення складає 28 доларів в порівнянні з 45 доларами у 2015 році, і майже 50 доларами у 2014 році [9].

Після смерті Уго Чавеса (2013р.) до влади прийшов його наступник Ніколас Мадуро, який переміг на президентських виборах із незначним відривом від опозиційного кандидата Е. Капрілесса. В основному, число голосів було набране за рахунок населення, яке отримувало різні форми державних дотацій. Це молоді люди із малозабезпечених сімей, які отримували безкоштовну освіту, військовослужбовці, селяни, що отримали земельні наділи і право вільного користування, чиновники, які боялись втратити високооплачувані посади.

На сьогоднішній день у Венесуелі відбуваються політичні протести на хвилі масового невдоволення населення, яке під проводом опозиційних сил (в обличчі Е. Капрілеса) вимагає відставку діючого президента Ніколаса Мадуро. Першим кроком, був збір підписів для проведення референдуму, який узгодили близько 4 мільйонів невдоволеного населення, другий крок – позачергове засідання Національної асамблеї Венесуели, на якому висунули питання про імпічмент президента на основі порушення ним конституційно-го устрою країни.

На думку авторів, ситуація в країні і взагалі в регіоні є складною і нестабільною, Венесуела зараз дуже вразлива до зовнішніх впливів, що підігривається особливими обставинами і в середині держави. Це знаходить вираження в активізації опозиційних сил і висвітлення низки аргументів, які напряду не стосуються відставки президента Н. Мадуро і не дозволяють в повній мірі здійснити імпічмент. Наприклад, виступ депутата від опозиції Д. Фернандеса про те, що мати Н. Мадуро має подвійне громадянство і не заперечує цього, отож за Конституцією Мадуро не має права продовжувати перебувати на посаді президента країни [9]. Цей матеріал розрахований більше на венесуельців, щоб зародити в них часткову недовіру до глави держави, і з розрахунку на подальшу реакцію, яка не змусить на себе чекати, зважаючи на нестачу продуктів харчування, медикаментів і речей першої необхідності. Реакція Н. Мадуро на перебіг подій не забарилася, він робить контрхід, в якому оголошує про підвищення мінімальної заробітної платні на 40 % [12]. Цей крок дає змогу Н. Мадуро утримувати ситуацію в країні на низькому, але більш-менш стабільному рівні.

Незважаючи на нелегку ситуацію в країні, АЛБА все ж таки підтримує Венесуелу. Такий висновок можна зробити при аналізі Декларації АЛБА від 14 грудня 2015 року, яка була закріплена на XIII Саміті АЛБА.

Основні положення декларації, що безпосередньо стосуються Венесуели, полягали в тому, що члени АЛБА погодились:

По-перше, усіляко підтримувати зусилля, які здійснює уряд Боліваріанської Республіки Венесуела на чолі з її президентом Н. Мадуро.

По-друге, підтримувати Боліваріанський уряд в його намаганнях зберегти мир в країні і остаточно побороти економічну війну, яка була розв'язана ворогами Боліваріанського процесу, враховуючи, що ці акти агресії також є загрозою для продовження інтеграційного процесу в регіоні.

По-третє, засудити введення санкцій Конгресом США проти Боліваріанської Республіки Венесуела і висловити найглибшу підтримку і солідарність з народом і урядом цієї братської країни.

По-четверте, підтримати Венесуелу у реалізації проекту Петрокарібе, визнаючи його внесок у підтримання енергетичної безпеки та економічного і соціального розвитку країн-членів.

По-п'яте, привітати обрання Боліваріанської Республіки Венесуела в якості непостійного члена РБ ООН на період 2015–2016 рр. Фактично, це визнання лідируючих позицій Венесуели в латиноамериканському регіоні.

По-шосте, привітати і підтримати майбутнє тимчасове головування Боліваріанської Республіки Венесуела у Союзі південноамериканських націй (УНАСУР) у квітні 2016 року.

17 березня 2015 р. у м. Каракас (Венесуела) відбувся позачерговий екстрений саміт АЛБА, де зібрались усі керівники держав-членів, щоб заявити і підтвердити:

По-перше, відмову від виконання наказу від 9 березня 2015 року, висунутого урядом США. На підставі того, що дане рішення є несправедливим і необґрунтованим. Вони звинуватили США у втручанні у внутрішні справи Венесуели.

По-друге, запевнили, що країни-учасниці АЛБА дотримуються міжнародного законодавства, принципу невтручання та мирного урегулювання конфліктів, і на основі цього закликають уряд США утримуватись від одностороннього втручання, що порушує принцип міжнародного права.

По-третє, виступили зі зверненням до уряду США і закликали розпочати діалог з урядом Боліваріанської Республіки Венесуела, заснований на принципах поваги суверенітету і самовизначення народів незалежних національних держав.

По-четверте, висунули пропозицію створити групу посередників із цілого ряду членів регіональних інститутів (СЕЛАК, УНАСУР, АЛБА, КАРИКОМ, ОАД), які могли б посприяти налагодженню дипломатичних відносин між урядом США та Венесуелою з метою послаблення напруженості та мирному урегулюванню конфлікту [10].

Таким чином, лідери країн-учасниць АЛБА висловили свою солідарність з Венесуелою, підтримали цю країну у її прагненні захистити свій суверенітет та незалежність, а також заявили про свою тверду підтримку її у конфронтації із США та засудження американського уряду за порушення ним принципу невтручання у внутрішні справи.

Взагалі для підтримання своїх позицій в регіоні, новообраний президент Н. Мадуро прагнув засвідчити свою легітимність та отримати міжнародне визнання за рахунок налагодження позитивних відносин в регіоні, не обмежуючись АЛБА. Для досягнення даної цілі здійснювалася низка заходів.

Напередодні інаугурації Н. Мадуро в Лімі (Перу) відбулася зустріч на вищому рівні УНАСУР, де фактично вдалося досягти консенсусу із цією регіональною організацією – члени Союзу південноамериканських націй (УНАСУР) підтвердили законність влади у Венесуелі.

Будучи на посаді президента, перший свій закордонний візит Н. Мадуро здійснив на Кубу, де відбулася його зустріч із Фіделем Кастро, в ході якої було підписано низку документів у соціально-економічній сфері [1].

На 8 саміті глав держав-учасниць Петрокарібе (червень 2013 р.) новий президент Венесуели запевнив у її готовності і надалі виконувати зобов'язання по постачанню країни Карибського басейну дешевою нафтою.

Також Н. Мадуро влітку 2013 р. здійснив візити до Аргентини, Уругваю та Бразилії, де провів зустрічі на найвищому рівні (приводом стало тимчасове головування Венесуели в МЕРКОСУР).

Таким чином, Н. Мадуро продовжує політику регіональної інтеграції, започаткованої Уго Чавесом, під загальним гаслом енергетичного співробітництва і отримання певних преференцій і квот на його використання іншими країнами Південної Америки і Карибського басейну.

Підтвердження цьому можна знайти у діяльності програми Петрокарібе, за результатами підписання якої країни-співучасниці сплачують 48 % доставленого товару. Залишок оплачується протягом 25 років, враховуючи ще два роки пільгового періоду, з річною ставкою в 1 %. Крім того, деякі країни частково розраховуються з Венесуелою товарами та послугами.

Згідно з програмою договори укладаються винятково з державними підприємствами, що виключає будь-які операції посередників. В кінцевому рахунку жоден представник приватного бізнесу не може співпрацювати з Петрокарібе.

Такий крок був направлений на те, щоб не дати зовнішнім агентам проникнути крізь приватний бізнес на простори країн ЛАКБ і мати змогу заволодіти частиною ресурсів.

Петрокарібе об'єднує Антигуа і Барбуда, Багамські острови, Беліз, Венесуелу, Гаїті, Гайяну, Гватемалу, Гренаду, Домініку, Домініканську Республіку, Коста-Ріку, Кубу, Нікарагуа, Сент-Вінсент і Гренадіни, Сент-Крістофер і Невіс, Сент-Люсія, Суринамі і Ямаїку [11].

Загальна заборгованість Венесуелі країнами-учасниками програми Петрокарібе, починаючи з 2006 року, досягла 37,5 млрд. доларів, з яких 17,5 млрд. доларів частково погашується продуктами харчування та послугами і 20 млрд. доларів будуть погашуватися країнами протягом 20 років [14].

Тобто, як бачимо, Венесуела зовсім не розвиває сферу послуг, не модернізує економіку країни, а вкладає всі свої кошти у добування нафтосировини. Тому криза в країні набула настільки жахливих масштабів, через те, що країни-співучасниці теж страждають від економічної кризи, і всі свої ресурси витрачають на підтримання своєї економіко-соціальної ситуації, а про погашення різного роду позик думати зовсім ніколи. Венесуела перетворилась у країну із сировинною економікою, яка залежить від експорту нафти та цін на неї.

Венесуела входить до країн-засновниць ОПЕК (Організація країн-експортерів нафти). Якщо проаналізувати коливання цінового «кошику» ОПЕК, то можна зробити висновок, що з 2002 по 2008 рік ціни на нафту стабільно зростають і це дає Венесуелі підґрунтя для нарощування свого впливу в латиноамериканському регіоні і закріплення статусу країни на лідируючих позиціях.

У 2009 році відбувається різкий спад цінового «кошику» ОПЕК. Венесуела змінює вектор розвитку і заручається підтримкою могутніх геополітичних акторів, таких як Російська Федерація та Китайська Народна Республіка, які в свою чергу інвестиціями та довгостроковими кредитами підтримують Венесуелу.

У 2014–2016 роках знову спостерігається різке падіння цін на нафту і прив'язаність економіки Венесуели до енергетичної складової, яка діє не на її користь.

Таким чином, зарекомендувавши себе на регіональному рівні, як геополітичний лідер, завдяки утворенню безлічі інтеграційних об'єднань та численних ініціатив, які були створені на протипагу американським об'єднанням. Венесуела в останні роки зазнає цілковитої невдачі, що проявляється у її неспроможності адекватно реагувати у кризовій ситуації на світове падіння цін на нафту, що приводить до втрати її позицій, як могутнього геополітичного регіонального лідера.

Висновки. Отже, Венесуела – держава з могутніми сировинними ресурсами, на основі яких уряд держави укріплює свою позицію в регіоні і заявляє про себе на геополітичному просторі.

Попередньому президенту Уго Чавесу, вдалося зробити те, що ніхто не міг втілити вже на протязі багатьох років, це створення геополітичного центру на основі країн ЛАКБ на протипагу імперіалістичній політиці США.

Під його супроводом були створені такі регіональні об'єднання, як: Співдружність держав Латинської Америки та Карибського басейну (СЕЛІАК), Союз Південноамериканських Націй (УНАСУР), Боліваріанський альянс для народів нашої Америки (АЛБА), Петрокарібе та багато інших, головним принципом яких була фінансова ін'єкція економічно відсталим країнам регіону. Дані об'єднання діють і на сьогоднішній день.

Незмінний політичний курс свого попередника, заснований на ідеях соціалізму і боліваризму продовжив Ніколас Мадуро. Наразі він бере участь у всіх міжнародних організаціях та проводить зустрічі з главами держав на офіційному рівні, тим самим не заціклюючись на кризовому становищі країни. Тобто він «залишається в грі» тому, що набуті раніше здобутки попередника ставлять перед ним таке завдання і деякі обов'язки, яких він має дотримуватись, залишаючись геополітичним регіональним лідером.

Не зважаючи на труднощі, які випали на долю Венесуели за правління її теперішнього лідера Н. Мадуро, країни ЛАКБ все ж таки продовжують підтримувати державу і не полишають її у скрутному становищі, вони проводять позачергові зустрічі і влаштовують обговорення ситуації, що склалась на офіційному рівні, намагаються усунути конфлікт між владою і опозицією, яка намагається усунути діючого президента усіма можливими шляхами. Зусилля держав направлені на вирівнювання ситуації і уникнення ще більшої ескалації конфлікту, який може перерости і у військове повстання, як у Венесуелі, так і у низці країн регіону, зважаючи на історичну ретроспективу приходу до влади урядів у латиноамериканських державах.

Політичний курс Венесуели багато в чому залежить від її політичного лідера, колишній президент Уго Чавес за допомогою нафти намагався досягнути певних політичних цілей, як в середині країни, так і в державах латиноамериканського регіону. Тому варто підкреслити, що енергетичний фактор використовується Венесуелою задля отримання пріоритетного впливу на регулювання нафтового ринку в регіоні, тим самим обумовлюється контроль за владною верхівкою інших держав і визначення їхнього місця і ролі в геополітичних процесах як в Південній Америці так, і на міжнародній арені загалом.

ЛІТЕРАТУРА

1. Богданова Т. Є. Венесуельсько-колумбійські відносини на початку ХХІ століття: суперечлива взаємозалежність / Тетяна Євгенівна Богданова, Олександра Вікторівна Кожевнікова // Емінак: науковий щоквартальник. – 2016. – № 1(13) (січень–березень).
2. Дабагян Э. С. Венесуэла: концептуальные основы международной политики / Эмиль Суменович Дабагян // Мировая экономика и международные отношения. – 2006. – № 7. – С. 80–90.
3. Дабагян Э. С. Энергетическая дипломатия: [материалы «круглого стола» «Факторы перемен и новые ориентиры межгосударственных отношений в Латинской Америке»] / Эмиль Суменович Дабагян // Латинская Америка. – 2008. – № 11. – С. 58–60.
4. Дабагян Э. С. Внешняя политика Венесуэлы в начале ХХІ века: основные направления / Эмиль Суменович Дабагян // Вестник Московского университета. – Сер. 25. Международные отношения и мировая политика. – 2012. – № 1. – С. 95–123.
5. Строганова Е. Д. Идеи социализма в Латинской Америке // Латинская Америка. – 2009. – № 12. – С. 52–53.
6. Пятаков А. П. Латиноамериканская грань мирового альтерглобализма: итоги и перспективы развития // Свободная мысль. – 2007. – № 7. – С. 62–63.
7. Моисеев А. Лидеры СЕЛАК провели Саммит на Кубе. [Электронный ресурс] // Международная жизнь. – 2014. – Режим доступа : <https://interaffairs.ru/news/show/10549> Дата останнього звернення: 29.10.16.
8. Лезгинцев Ю. М. «Боливарианская альтернатива для Америк» как новая форма интеграционных объединений в странах Латинской Америки и Карибского бассейна // Экономические стратегии. – 2009. – № 5–6. – С. 34–36.
9. AN aprobó Acuerdo para la restitución del Orden Constitucional en Venezuela. [Электронный ресурс] // El Universal – 2016. – Режим доступа : http://www.eluniversal.com/noticias/politica/aprobo-acuerdo-para-restitucion-del-orden-constitucional-venezuela_623825. Дата останнього звернення: 27.10.16.
10. Declaration of the Extraordinary Summit. [Электронный ресурс] // ALBA-TCP. Official site. – 2015. – Режим доступа : <http://alba-tcp.org/en/contenido/ix-extraordinary-alba-tcp-summit-caracas-venezuela-march-17-2015> Дата останнього звернення: 27.10.16.
11. Haití agradeció ayudas de Venezuela a través de Petrocaribe [Электронный ресурс] // El Universal – 2014. – Режим доступа: <http://www.eluniversal.com/economia/140807/haiti-agradecio-ayudas-de-venezuela-a-traves-de-petrocaribe> Дата останнього звернення: 27.10.16
12. Maduro anunció aumento de salario mínimo integral de Bs 65.056 a Bs 90.811 [Электронный ресурс] // El Universal – 2016. – Режим доступа : http://www.eluniversal.com/noticias/economia/maduro-anuncio-aumento-salario-minimo-integral-65056-90811_624476. Дата останнього звернення: 27.10.16.
13. Member countries. [Электронный ресурс] // ALBA – TCP. Official site. – Режим доступа : <http://alba-tcp.org/en/albatcp>. Дата останнього звернення: 22.09.16.
14. PDVSA. [Электронный ресурс] // PDVSA. Official site. – Режим доступа : <http://www.pdvsa.com/> Дата останнього звернення: 22.09.16.

Р. В. Чуприн, Ю. В. Ленда,
ЧНУ ім. Петра Могили, г. Николаев, Україна

ВЕНЕСУЭЛА В СИСТЕМЕ ГЕОПОЛИТИЧЕСКИХ ОТНОШЕНИЙ В ЮЖНОЙ АМЕРИКЕ В НАЧАЛЕ ХХІ века

Рассматривается внешнеполитический курс Венесуэлы, который наиболее полно проявляется в латиноамериканском регионе, и выводит страну на новый, более функциональный уровень межгосударственных отношений, закрепляя за собой лидирующие позиции, с использованием энергетического фактора.

Сегодня Венесуэла «захлебывается» в экономическом кризисе, в связи с мировым падением цен на нефть. Ситуация очень нестабильная и напряженная, как в стране, так и в регионе. Поэтому основной целью выступает определение места и роли Венесуэлы в системе региональных геополитических отношений, состояние и перспективы развития.

В целом проанализированы и освещены участие и достижения Венесуэлы в региональных интеграционных объединениях таких, как: Содружество государств Латинской Америки и Карибского бассейна (СЕЛАК), Союз южноамериканских наций (УНАСУР), Боливарианский альянс для народов нашей Америки (АЛБА), Петрокарибе и многие другие. С помощью которых Венесуэла имеет возможность удерживать свои лидирующие позиции в странах ЛАКБ и использовать нефть как инструмент влияния, несмотря на временные трудности.

Ключевые слова: региональная интеграционная политика Венесуэлы; геополитический лидер; АЛБА; Петрокарибе; ОПЕК; латиноамериканский регион; энергетический фактор; политический кризис.

R. Chuprin, Y. Lenda,*Petro Mohyla Black Sea National University, Mykolayiv, Ukraine***VENEZUELA AND GEOPOLITICAL RELATIONS IN SOUTH AMERICA
AT THE BEGINNING OF XXI CENTURY**

The subject of research are the position and the role of Venezuela in regional geopolitical relations. The aim is to analyze the regional activities H. Chavez and N. Maduro at this stage, and make characteristics of relations with the leading states of Venezuela CELAC (The Community of Latin American and Caribbean States). The methodological basis is the principle of historicism, the principle of systematic, the chronological method; it allows analyzing the problem in its time sequence. The descriptive analysis used for the purpose of the general overview of relations in this region. The comparative analysis characterizes the activity of the country on the international scene during the period of presidency Hugo Chavez and Nicolas Maduro. The scientific novelty was carried out a comprehensive study of using of potential energy for the realization of geopolitical and ideological goals of Venezuela; was studied the international position of Venezuela in 2015–2016 years in the times of internal crisis and instability in the country. The obtained results of the work can be used to teaching courses of «Geopolitics», «Theory of International Relations», «Political systems and regimes in today's world», «Modern Problems of War and Peace» and others. The author concluded that: Venezuela is going to participate in international and regional affairs, not considered out-of-play. As a member of OPEC (The Organization of the Petroleum Exporting Countries), Venezuela is defending its position and has influence on oil formation of prices, it participates in decision-making regarding policies of oil on the world oil market. Venezuelan leadership efforts focused on further strengthening the «Bolivarian Alliance for the peoples of our America» (ALBA), it intends to form in LACC (Latin American and Caribbean States) a new model of political and economic integration. Among regional initiatives, increased attention was paid to the Union of South American States (UNASUR), membership in MERCOSUR.

Key words: regional integration policy of Venezuela; geopolitical leader; ALBA; Petrocaribe; OPEC; Latin American region; energy factor; political crisis.

Рецензенти: Наумкіна С. М., д-р політ. наук, професор, ПНПУ ім. К. Д. Ушинського, м. Одеса;
Шевчук О. В., д-р політ. наук, професор, ЧНУ ім. Петра Могили, м. Миколаїв.

© Чупрін Р. В., Ленда Ю. В., 2016

Дата надходження статті до редколегії 13.11.2016